

Захарова А. С.

бакалавр за напрямом підготовки «облік і аудит»,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

Шматковська Т. О.

к.е.н., доц., доцент каф. обліку і аудиту,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

ДО ПРОБЛЕМАТИКИ ОБРАННЯ МЕТОДУ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова: витрати, методи калькулювання собівартості, «директ-костинг», позамовний метод, попроцесний метод, «стандарт кост».

Key words: costs, methods of calculation of the cost, «direct costing», custom method, process cost method, «standard-cost».

Собівартість продукції є одним із найважливіших показників діяльності підприємства, який впливає на рентабельність і самоокупність підприємства. Крім того, собівартість продукції визначає ступінь досягнення стратегії зниження витрат у зміцненні конкурентоспроможності підприємства.

Для вдалого відображення в обліку вартісних параметрів (характеристик) продукції потрібно виконати калькуляційні розрахунки визначення її фактичної виробничої собівартості. Калькулювання — це визначення розміру затрат у вартісному вираженні, які припадають на калькуляційну одиницю. За допомогою калькулювання обліковують собівартість [1, с. 3; 2].

В зарубіжній та вітчизняній практиці господарювання застосовують такі методи калькулювання виробничих витрат [1, с. 3-10]:

1. Калькулювання з неповним розподілом витрат («директ-костинг»).

Особливість полягає в тому, що постійна частина загальновиробничих витрат по виробках не розподіляється, а списується на собівартість реалізованої продукції [2, с. 168-170].

Можна зробити висновок, що цей метод не надає можливості визначити повну фактичну собівартість кожного виробу і, відповідно, порівняти її з відпускною ціною. Такий шлях калькулювання собівартості продукції призводить до появи помилок через неможливість поділу в обліку витрат на змінні та постійні.

2. Калькулювання з повним розподілом витрат включає наступні 4 основних методи, які широко застосовуються вітчизняними підприємствами:

1). позамовний – використовується при виготовленні унікального або виконаного за спеціальним замовленням виробу. Прямі витрати вираховуються в розрізі встановлених статей калькуляції по окремих виробничих замовленнях. Решта витрат враховуються за місцями їх виникнення і включаються до собівартості окремих замовлень;

2). попроцесний – застосовується на підприємствах з масовим характером виробництва одного або кількох видів продукції, коротким періодом технологічного процесу і відсутністю в більшості випадків незавершеного виробництва. Прямі й непрямі витрати обліковують за статтями калькуляції на весь випуск продукції, тому середню собівартість одиниці продукції (робіт, послуг) визначають діленням суми всіх виробничих витрат за місяць на кількість готової продукції за цей же період.

3). попередільний – використовується в галузях промисловості з серійним і потоковим виробництвом, коли однакові вироби проходять в певній послідовності через всі етапи виробництва. При цьому прямі витрати відображають у поточному обліку не за видами продукції, а за етапами технологічного процесу.

4). «стандарт-кост» – в його основі лежить попереднє нормування витрат за елементами та статтями, складання нормативних калькуляцій на основі діючих норм на окремі види виробів і їх складові частини, уточнення цих калькуляцій по мірі зміни діючих норм, можливість обчислення фактичної собівартості продукції шляхом алгебраїчного підсумовування нормативної собівартості та облікованих змін за місяць норм.

Отже, для кожного підприємства з метою економічної безпеки рекомендовано здійснювати калькулювання собівартості продукції за повними витратами, що надасть змогу визначити фактичну собівартість одиниці продукції за всією номенклатурою виробів, що випускаються, аналізувати фактичну собівартість виробів порівняно з плановою або нормативною собівартістю, а також з відпусковими цінами. Підсумовуючи зазначимо, що зважаючи

на існування різних типів процесів виробництва, розроблено достатню кількість методів калькулювання собівартості продукції, які дозволяють максимально точно визначити суму понесених затрат, а отже – зменшити ризик виникнення похибок при обрахунку результативності функціонування кожного окремого господарюючого суб'єкта.

Використана література

1. Белоусова І. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції в промисловості / І. Белоусова, М. Чумаченко // Бухгалтерський облік та аудит. – 2009. – № 4. – С. 3–10.
2. Шматковська Т. О. До проблематики генезису та дефініції економічної категорії «витрати» / Т. О. Шматковська, Л. В. Демедюк, Т. А. Рудь // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2016. – № 2 (234). – 208 с. – Мови: укр., рос., англ. – С. 169 – 181. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_2_\(234\)_2016.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_2_(234)_2016.pdf)